
Karitatīvais sociālais darbs aksioloģijas kontekstā

Skaidrīte Gūtmane

Prof., Dr. philol., Latvia

Raksta uzdevums ir parādīt, kāpēc Aristoteļa – Dekarta – Kanta klasiskās antropoloģijas nostādnes ir zaudējušas ietekmi šodienas Eiropā, un kāpēc pastāv aktuāls uzdevums radīt alternatīvu Kanta normatīvajai ētikai. Autore runā par ortodoksālajā kristietībā balstīto vērtību hierarhiju un savstarpībā balstītu karitāti kā ilgtspējīgas labklājības valsts vērtību dominanti starppersonu attiecībās profesionālajā sociālajā darbā.

Atslēgas vārdi: vērtības, karitatīvais sociālais darbs, labklājības valsts.

Sabiedrība un tās kultūra balstās vērtību sistēmā, tāpēc aksioloģija nosaka galvenos sabiedrības raksturotājus un attīstības parametrus, kuru gultnē veidojas attiecīgās sabiedrības locekļi. Viens no aksioloģijas zinātnes pamatlicējiem vācu filozofs Makss F. Šēlers (1874-1928) saistīja vērtību sistēmas krīzi ar cilvēka identitātes krīzi. Viņš atgādināja, ka, “pasludinot cilvēku par absolūto un galējo vērtību, [Renesanses humānisti] līdzās cilvēka materiālajai labklājībai kā sabiedrības taisnīguma kritērijam noveda pie vērtību devalvācijas, jo subjektīvas vērtības sāka dominēt pār sabiedrības ilgtspējīgas pastāvēšanas vērtībām” (Scheler, 2002, 134).

Sekulārā sabiedrībā, kur cilvēks, sengrieķu sofista Protagora vārdiem runājot, kļūst par “visu lietu mēru”, vērtības pārtop par indivīda iegribu un labsajūtas apkalpotājām, jo ikviens veido savu vērtību hierarhiju. Bieži zemākās intereses var iegūt pašu augstāko vērtību nozīmi – tad rodas vērtību nostādņu konflikti. Piemēram, subjektīvas pašizpaušmes vērtības var sākt dominēt (World Value Survey, 2016) pār visas sabiedrības ilgtspējīgas pastāvēšanas un attīstības vērtībām, vai arī vērtību nostādnes iegūst deklaratīvas frāzes saturu. Tai pašā laikā jāatzīst, ka, neraugoties uz to, ka viena no mūsdienu Eiropas Sociālās Agendas vērtībām ir solidaritāte, tā var arī aktīvi neizpausties dzīvē attieksmē pret marginālo sabiedrības daļu, jo politisko partiju korporatīvās intereses dominē pār cilvēku solidaritāti kā vērtību. Deklarētā vērtība tiek apliecināta vien ideoloģisku mērķu labad.

M.Šēlers kritizēja Rietumu sabiedrību par to, ka ētiskās, filozofiskās un reliģiskās vērtības tiek nobīdītas perifērijā un cilvēki pieradinās pie atziņas, ka hierarhija kā vērtība, ka ticība un reliģiskā pārliecība tiek aplūkota kā cilvēka gandrīz vai intīmas dabas parādība. M.Šēlers uzskatīja, ka šāda attieksme ir vērtējama negatīvi, jo

tā grauj “Dieva objektīvo atklāsmi, kas dota cilvēcei attiecībā uz vērtībām,” proti: no zemākajām vērtību hierarhijas kāpnēm cilvēka vērtībapziņa virzās caur pilsoniskajām, sociālajām, kultūras vērtībām – uz augstākajām, ticībā Dievam dotajām vērtību noteiksmēm. Vērtību hierarhija paver cilvēkam brīvības un cieņas perspektīvas ne tikai pret sevi, bet pret ikvienu cilvēku.

Tieši šādu pieeju vērtībām apliecinājusi jūdu-kristiešu antropoloģiskā tradīcija, nosakot savstarpīgumu starp cilvēkiem kā sabiedrības ilgtspējīgas pastāvēšanas protonormu (Хоружий, 1998, 58). Nevis distancētību vai dominēšanu pār otru (kā dzīvniekiem), bet solidāru, apzināti izprastu savstarpību, un tieši ar savstarpības kā vērtības skaidrojumu tiek noteiktas cilvēka un sabiedrības antropoloģiskā un garīgā uzdevuma aprises. Cilvēkam vajadzēja sevi atvērt žēlastības darbībai, vajadzēja atraisīties pretī Dieva klātbūtni, lai ar savu dzīvi kalpotu vertikāles metaforai – “virzītos nevis pa ieleju” (Eceh. 37. nod.), bet augšup, uz virsotnēm, lai saņemtu Dieva žēlastības enerģiju, ar kuru īstenot savstarpību kā sabiedrības “pacelšanās dzinēju”, “motoru” attieksmē pret otru cilvēku.

Jūdu-kristiešu antropoloģiskā un aksioloģiskā tradīcija uzsver vērtību hierarhiju.

Pievērsīsim uzmanību tam, ka “ebreju tautas gara fundamentāla iezīme ir .. esamības vēsturisks un ētisks pārdzīvojums. Acīmredzot tieši ebreji pirmie izstrādāja priekšstatu par vēsturiskā procesa neatkārtojamību, kurā pagātnei (Atklāsme) un nākotnei (Debesu Valstība zemes virsū) pieder īpaša vērtība .. Ētiski iemiesota ir arī tagadne: cilvēku esamība ir atkarīga no tā, kā viņi pilda Dieva doto Likumu un cik viņi tam ir uzticīgi; cilvēka ētiskā rīcība ir tikpat svarīga, kā respekts pret Dieva visvarenību. Ebreju Dievs ir dzīvs Dievs, Kurš reaģē uz Savas tautas rīcību”. (Йошпе, 2003, 45.)

Kristietībā vērtību hierarhijas princips izteikts Evaņģēlija vēstī: “Meklējiet vispirms Debesu Valstību un Viņas taisnību, tad visas pārējās lietas jums tiks piemestas.” (Mt.6:33; Lk.12:31.) Kristietības atklāsme par Dieva Iemiesošanos ir pamatā cilvēka kā personības vērtībai: Dievs kļuva cilvēks, lai ikviens cilvēks kļūtu citiespējāmība Kristū. Kristus radīja antropoloģiskā un garīgā uzdevuma aprises priekš ikviena cilvēka, proti, cilvēkam ir nepieciešams sevi atvērt žēlastības darbībai, iesaistošai Kristus klātbūtni. Cilvēka uzdevums līdz ar to tika definēts kā atvērtība citiesamības klātbūtni, atvērtība Dieva žēlastības klātbūtni, un, kā uzsver Pareizticīgā Baznīca, un virzīties “nevis pa ieleju, bet augšup uz virsotnēm” (Хоружий, 1998, 176).

No jūdu garīgās tradīcijas, kura, kā zināms no Vecās derības, bija tendēta uz gara dzīves galējām, ekspresīvām formām, tika pārņemta grēknožēlas kultūra. Tā ir radikāla, ekstremāla prakse, jo tajā tiek praktizētas skaudras emociju izpausmes, satriektība, asaras. Tas ir nepieciešams, lai cilvēks varētu izrauties no ikdienības un padošanās kaislību varai, un lai cilvēka vērtību orientācijā, viņa dzīves stratēģijā parādītos vertikāle un apzināta savstarpība.

Austrumu Baznīcas tēva Aleksandrijas Atanāsija (4.gs.) nopietnā tēze “Dievs kļuva cilvēks, lai cilvēks kļūtu Dievs” atklāj cilvēka pilnveidošanās perspektīvas: cilvēka pilnveidei robežu nav. Tā sakņota Kristus aicinājumā “Topiet pilnīgi, kā pilnīgs ir jūsu Debesu Tēvs” (Mt.5:48). Cilvēka pilnības augstākā vērtība ir spēja mīlēt. Mīlestības likums kristietībā ir ieguvis beznosacījuma absolūto nozīmi, jo Kristus ir aicinājis mīlēt pat ienaidniekus – netaisnus, sociāli svešus ļaudis. Viņš aicināja uz mīlestību kā savstarpības pamatu ar jebkuru cilvēku. Tādējādi karitātes jeb žēlsirdības nosacījums ir dziļāks par labdarību, jo mīlestība ir dziļāka par sekulāro jēdzienu “solidaritāte”.

Sv. Gregorijs Teologs (4.gs.) ir rakstījis, ka “lielāko daļu no mūsu mīlestības būtu jāsaņem nabadzīgajiem ļaudīm; karitāte jeb žēlsirdība pret nabadzīgu cilvēku ir uzskatāma par augstāko kalpošanu pašam Dievam”, jo žēlsirdība jeb karitāte ir viena no Dieva īpašībām (Sv. Gregorijs Teologs). Pat vēl vairāk – Kristus kā Dieva Dēla un Cilvēka Dēla Iemiesošanās un Izpirkšanas kenozē Dievs ir atklājis Sevi kā žēlsirdības Dievu attieksmē pret visu grēkā pakritušo cilvēci. Lai gan cilvēku atšķirības sociālā stāvokļa ziņā ir milzīgas, visi cilvēki bez izņēmuma ir grēcinieki, kas bez pašu nopelniem var iegūt Dieva glābjošo svētību. Tāda ir kristietības vērtību aksioma – cilvēkam saprast sevi kā būtņi, kurai nepieciešama Dieva svētība, lai atbrīvotos no kaislību varas pār sevi un atgūtu savu personību. Tieši šajā perspektīvā ir jāsaprot Kunga Kristus Svētības vārdi: “Svētīgi ir garā nabagie, jo tiem pieder Debesu Valstība.” (Mt.5:3.)

Ja šajā kontekstā aplūkojam sekulāro labdarību, tad redzam, ka labdari ir iespējams nodalīt no cilvēka, kurš labdarību saņem. Vai arī – sociālajā darbā ir iespējams nodalīt pakalpojuma sniedzēju no t.s. klienta. Turpretī karitatīvajā darbībā attiecības starp labdari un cilvēku, kurš labdarību saņem, veidojas savstarpības un līdzvērtības attiecības. Gan labdarības īstenotājam, gan labdarības saņēmējam ir nepieciešama Dieva svētības enerģija, jo abi ir grēcinieki, tāpat “garā nabagie”. Šī iemesla dēļ nevar piekrist mūsdienu tendencei pārcelt kristīgās karitatīvās kalpošanas jēgas centrus juridiskajā sfērā un spriest par “labdarības jeb pakalpojuma saņēmēja tiesībām”.¹

Karitatīvais sociālais pakalpojums ir fokusēts uz mīlestību un līdzjūtību pret grūtībās nonākušu cilvēku. Karitatīvajā kalpošanā ieguvējs ir ne tikai klients – arī pakalpojuma sniedzējs garīgi bagātinās, jo ar viņu kopā ir Dieva svētības atjaunojošais spēks.

Karitatīvajā kalpošanā pats Kristus ir identificējis Sevi ar nabagu, slimu cilvēku (Mt.25:35-40), jo “svētīgi žēlsirdīgie, jo tie saņems žēlsirdību” (Mt.5:7). Tādējādi karitatīvajā sociālajā darbā krīzē esošs cilvēks ir par svētību profesionālim, kurš sniedz pakalpojumu un cenšas krīzē nonākušajam cilvēkam palīdzēt.

Šodien, kad sociālais un nacionālais antagonisms ar katru dienu pieņem apjomus, pasaulei ir nepieciešama aktīva karitāte kā liecība par vērtību sistēmu, kuras centrā ir kalpošana klientam mīlestībā. Visos gadsimtos bezkompromisa sekošana karitātes jeb žēlsirdības likumam ir bijusi pati pārliecinošākā liecība par cilvēka mīlestības sūtību pasaulē. Kā liecina Apustuļu darbi un citi pirmo kristiešu teksti, vissenākā apustuliskā kopiena turējās mīlestības kopībā un apliecināja mīlestības spēka izpausmes savstarpībā (Apd.2:44-45, 47).

Bagātu karitatīvās kalpošanas pieredzi uzkrājusi Romas Katoļu Baznīca. Piemēram, šobrīd kalpošanu veicina un attīsta starptautiskās organizācijas IDC (*International Diaconal Centre*) darbība, kuras partnerorganizācija ir arī Latvijas Kristīgā akadēmija. 2016. gada jūnijā Latvijas Kristīgās akadēmijas rektorei bija iespēja ar karitatīvā sociālā darba koncepciju iepazīstināt pāvestu Francisku viņa Apustuliskajā pilī Vatikānā (skat. attēlu šī sējuma 84. lpp.).

1 Angļu val. *duty bearers* un *rights holders*. Runa ir par mūsdienu Eiropas humānajiem tiesību instrumentiem starpvalstu un indivīdu jurisdikcijā. Valsts kopā ar nevalsts atbildības turētājiem (aprūpētāji, vecāki u.c.) ir pienākumu īstenotāji, viņiem ir uzdevums respektēt un īstenot, piemēram, bērnu tiesības, savukārt bērni līdz 18 gadu vecumam ir tiesību turētāji attiecībā uz bērnu tiesībām ārpus savstarpības satura vispār.

Austrumu ortodoksālajā Baznīcā karitatīvo darbu ir attīstījušas Bizantijas impērijas filantropijas un cilvēkmīlestības kopienas, kuras pēc būtības un pašā augstākajā kvalitātē iniciēja Kristus mīlestību, aprūpējot nabadzīgos. Īpašu vērtību sociālā darba priekšplānā kļuva efektīva tieši klosteru darbā ar marginālajām sabiedrības grupām. Islāma ieiešana Ēģiptē un Vidējos Austrumos pēc 7. un 8. gs., Konstantinopoles krišana un Otomānu impērijas nostiprināšanās dienvidaustrumu Eiropā 15. gs. sagrāva ortodoksālās tradīcijas uzplaukumu, saraujot tās pamatā ieliktais cilvēku savstarpības un karitāte saites.

Eksistenciālās Aristoteļa – Dekarta – Kanta klasiskās antropoloģijas konceptuālās nostādnes postulēja likumu, normu, cēloņu un sekū nesatricināmo sakarību kundzību, bet mūsdienu krīzē visi tradicionālie diskursi – tikumiskie, sociālie, tiesiskie – ir piedzīvojuši krahu un zaudējuši savu ietekmi. Taču Austrumu ortodoksālās kristietības antropoloģija (patristiskā, askētiskā, sinerģiskā) centrā izvirza personas eksistences un tikumiskās gribas principus – nevis likuma, bet gan karitātes jeb žēlastības stihiju. Klasisko normatīvo diskursu vietā tā attīsta jauna tipa diskursus, kas virsnormatīvi un neformalizējami – tā ir savstarpība ar klientu, kas ir dziļi personoloģisks, neformalizējams un līdz galam nepabeigts process, kuru nevar noreducēt uz nepieciešamās informācijas translāciju vien. Varbūt tieši karitatīvais sociālais darbs ir tas, kas paver perspektīvas ētikai un aksioloģijai, jo šobrīd pastāv aktuāls uzdevums radīt alternatīvu Kanta normatīvajai ētikai, kas tik ilgi valdījusi Eiropā? Kalpošana otram cilvēkam grūtībās un krīzē evaņģēliskajā un Austrumu Baznīcas izpratnē balstījās karitātes dāvanā – tas nozīmē, ka karitatīvā speciālista darbā manifestējas ne tikai sekulārā sociālā darba pienākumi vien, bet tos caurauj arī virsnormatīvā Kristus karitātes jeb žēlsirdības un mīlestības ētika: tā ir virsnormatīva ne tikai attiecībā uz Vecās derības atriebes u.c. likumiem, par kuriem runāja Kristus un ap. Pāvils, bet arī attiecībā uz Kanta “morāles likumu”. Ņemot vērā, ka ortodoksālajā kristietībā Dieva karitāte (žēlastība) ir Dieva neradīta svētības enerģija (spēks), kuru cilvēkam, kurš kalpo otram, piešķir pats Dievs, mēs redzam, ka šī antropoloģija dabiski aizved pie neklasiskas ētiskās konstitūcijas, kas dibinās uz žēlastības ētikas principiem.

Tā ir viscaur kristocentriska antropoloģija, kas balstās stingrā un stabilā ortodoksālās Baznīcas mācībā. Lietojot šo antropoloģiju mūsdienu antropoloģiskās krīzes situācijā darbā ar klientu, krīzes situācija tiek izgaismota arī kristoloģiskā perspektīvā, tādējādi integrējot kristīgo domu laikmeta izpratnē. Par šo radošo procesu runā Austrumu kristietības tradīcija. Tajā var atrast bagātus antropoloģisko resursu avotus: jaunas (lai gan senas) pieejas cilvēkam, jaunus cilvēka aprakstīšanas un apjēgsmes principus un paņēmienus. Saprotams, ka teorētiskajai antropoloģijai un sociālā darba izpratnei šie domas apvārsņi var būt lietderīgi, jo Austrumu kristietība satur bagātu praktisko antropoloģiju. Austrumu kristietības prakse izmanto Eiropas diskursu un izsaka sevi eiropēiskās domāšanas valodā, bet tai var tuvoties tikai pa savstarpības, līdzdalības, uzticēšanās ceļiem. Savienošānās ar Kristus personu ietilpst cilvēka pamatzudējumā, jo citādi neiesākas cilvēka sociālās un garīgās transformācijas process. Tas notiek žēlastības jeb dievišķās svētības enerģijas ietekmē.

Karitatīvais sociālais darbinieks noraida divus cilvēka izpratnes virzienus, kuras dogmatiski ir pieņēmusi mūsdienu apziņa un uz kuras pamata ir izaugusi egocentriska kultūrpieceja klientam:

1. Par cilvēku domāt kā par izolētu individu,
2. Par cilvēku domāt kā par izzināšanai pakļauto subjektu – “citu”, kura sociālais stāvoklis ir jāapzina un kuram ir jāpalīdz pēc analogijas ar dzīvnieku.

Karitatīvais sociālais darbinieks šādu pieeju uzskata par filozofisku abstrakciju vai arī par filozofiski nepārvarētu darvinismu. Neitrāla zinātniska pieeja ir iespējama vienīgi objektu pasaulē, bet šāda pieeja kļūst bezpalīdzīga klienta kā personības izpratnes jautājumos, jo tā nespēj cilvēka personību ieraudzīt caur metodes objektivitātes prizmu. Personības jautājumu risināšanā taisnība ir teoloģijai un patristiskajai antropoloģijai.

Cilvēks kā izzināšanai un apsekošanai pakļauts subjekts neitrālās attiecībās ar izzināšanas objektu – tā ir abstrakta pieeja klientam un labklājības valsts lomai viņa dzīvē. Tas ir darbs bez efekta uz klienta sociālo aktivitāti, jo novārtā tiek atstāts cilvēka Dievlīdzības fenomēns. Klientu speciālists iepazīst caur pieredzi, savstarpības mijiedarbību un praksi. Tāpēc klientu nevajag uztvert kā objektu, bet gan kā sociāli un garīgi darbīgu / bezdarbīgu personību.

Darbībā cilvēks nekad nav viens, bet atdarina citus, rīkojas pēc parauga. Runājot karitatīvā sociālā darba kategorijās – jebkura darbība ir savstarpīga. Tāpēc attiecības, īpaši savstarpības, mīlestības, drošības un uzticības attiecības veido personību, pirms cilvēks pats sevi apzinās kā personību. “Cilvēkbērns neaug kā dzīvnieks. Viņam nav dabas dotu instinktu izdzīvošanai jebkuros apstākļos. Cilvēks nav tikai dabas būtne, bet galvenokārt viņš ir kultūras veidots. Tāpēc viņam ir vajadzīga drošība un savstarpība, jo cilvēka vajadzības nav vienīgi bioloģiskas. Bez savstarpībā balstītas valodas, bez līdzjūtas spējas nav cilvēciskas esības. Tāpēc sadarbības ar klientu galvenais aksioloģiskais fokuss ir savstarpība saskarsmē, kuras pamats ir karitāte jeb mīlestība. Diemžēl tieši mīlestības saskarsmes, kuras tik ļoti pietrūkst cilvēkiem, pietrūkst t.s. birokratizētā sociālā darba praksē.” (Ploug, Kvist, 1996, 145.) Ārpus tās mēs nekad nevarēsim apgalvot, ka esam sapratuši klientu kā personību, t.i., tieši to, kas klients ir.

Vajadzība pēc uzmanības pret sevi kā pret personību, kā pret noslēpumu, kas ir tik acīmredzama katra cilvēka agrīnās bērnības vecumā, saglabājas ikvienā cilvēkā visu mūžu un arī tad, ja cilvēks ir nabadzīgs un finansiāli bezpalīdzīgs klients. Holandē ir gleznotāja Van Goga muzejs, kurā apskatāma izcilā mākslinieka zīmējumu sērija “Bāreņi”. Tajos attēloti nevis bērni, bet veci cilvēki, sirmgalvji – vientuļi, noguruši, ar tasīti kafijas vai maizes gabaliņu červeļainajos pirkstos. Ģeniālais mākslinieks ir attēlojis cilvēku kā bāreni. Sakiet, vai jums sociālā darbinieka klients neatgādina bāreni? Bāreni, kas nonāk dienestu lokā no sava kultūras konteksta.

Kristietība ir vienīgā sociāli fokusētā reliģija, kas vēršas pie cilvēka kā pie bāreņa. Jēzus Kristus, Dieva Dēls, nāk pie cilvēkiem, lai atgādīnātu, ka viņiem ir rūpēties gribošs Tēvs, un lai atgrieztu viņus pie Tēva: “Es jūs neatstāšu bāreņos.” (Jņ. 14:18.) Savā pēdējā sarunā ar mācekļiem Kungs Kristus atklāj, ka ir nācis mierināt, jo sūtīs citu – “Mierinātāju Garu” (Jņ.14:16-17), jo “nāciet pie Manis visi, kas esat bēdīgi un grūtsirdīgi, Es jūs gribu atvieglināt” (Mt.11:28).

Sabiedrības pastāvēšana dibinās savstarpībā. Sociālā kultūra, kas sakņota cilvēka adekvātā izpratnē, proti, ka cilvēks ir radīts pēc Dieva tēla un līdzības, darbā ar klientu īstenojama cauru diviem atslēgas vārdiem, kuri ir bijuši veselīgas sabiedrības attīstības un cilvēka sociālās aktivitātes pamats kopš pašiem kristietības sākumiem

līdz pat mūsu dienām:

1. Būt otra līdziniekam un palīgam uz karitātes pamata,
2. Savstarpība nes kopīgu labumu, jo vienmēr atrodas sadarbībā un virzībā uz sociāli apzinātu, abpusēju spēku pielietošanu cilvēka, ģimenes un visas sabiedrības labā (Engerbersen, Chuyt, Timmer, Waardent, 1993, 253).

Savstarpības jēdziens kā vērtība profesionāļiem nedod nekādas darbības efekta garantijas. Savstarpība var nozīmēt savstarpēju nicinājumu, savstarpēju vienaldzību vai arī savstarpēju neizpratni. Savstarpība kā vērtība top dzīva, ja labklājības valsts pastāvēšanas pamati tiek uztverti kā balstīšanās vērtību pamatprincipos, “solidaritātes idejās, vienlīdzībā starp cilvēkiem, karitatē – tajā, kas nosaka labklājības valsts pamatus versus komerciturgus”. (Daly, Clavero, 105, 133.) Šos principus ir jāsaprot kā fundamentālas labklājības valsts darbības īstenošanai. Kristietības un tieši kristīgās antropoloģijas loma Eiropas labklājības valstu attīstībā nav pārvērtējama ne vēsturiski, ne mūsdienās. Karitatīvais sociālais darbs iekļaujas tās jēgpilnības konstruēšanā, ar kuru cilvēki definē labklājības valstī realitāti. Tā ietver zināšanas, vērtības, ideālus, ticību – ideju summu, kas regulē labklājības valsts politikas un kultūras mijiedarbību.

BIBLIOGRĀFIJA

Daly M., Clavero S. *Contemporary family policy in Ireland and Europe*. – School of Sociology and Social Policy, Queen’s University of Belfast. [cited 01.09.2018.] Available at: <http://www.welfare.ie/en/downloads/cfpreport.pdf>

Engerbersen G., Chuyt K., Timmer J., Waardent F. (1993) *Cultures of unemployed: A comparative look at long-term unemployment and urban poverty*. Canada: Boulder.

Sv. Gregorijs Teologs. *Par mīlestību uz nabagiem, 14. vārds*. [On love to the poor, Homily 14]

Max Scheler’s Acting Persons: New Perspectives. (2002) Amsterdam, New York.

Ploug N., Kvist J. (1996) *Social Security in Europe*. Le Hague: Kluwer Law Int.

World Value Survey, 2016. [cited 02.09.2018.] Available at: <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>

Йошпе Р. *Что такое еврейская философия*. [What is Jewish Philosophy.] (2003) Иерусалим-Москва.

Хоружий С. (1998) *К феноменологии аскезы*. [On the Phenomenology of ascetics.] (1998) Москва: Изд. гуманитарной лит.

Caritative Social work in the Context of Axiology

Summary

The goal of the article is to show why classical anthropological paradigm of Aristotle – Descartes – Kant has lost its impact on current developments in Europe, and why it is crucially important to create alternative to the Kantian ethics. The author speaks about the value hierarchy based on the Eastern Orthodox Christianity and mutuality-based charity as a necessary dominant focused on interpersonal relationships for sustainable development of the state and further development of the professional social work. This is fully Christ-oriented anthropology based on strict and stable teaching of the Orthodox Church. By use of this anthropology in dealing with the anthropological crisis situation of a client, the crisis is enlightened also in the Christological perspective, and consequently Christian approach is integrated also in the evaluation of the the times. This creative process is described in the Eastern Orthodox Tradition, where rich resources of anthropological approach could be found. At the same time the author emphasizes that the Eastern Christian praxis applies the European discourse and expresses itself in the language of the European thinking (mutuality, subsidiarity, trust, etc). Being together with the Person of Christ is fundamental for a man; without it neither social, nor spiritual transformation begins.

Key words: values, Caritative social work, welfare state.

Skaidrīte Gūtmane

Dr.philol., prof., Rector of Latvian Christian Academy, Director of Interdisciplinary Research Institute at Latvian Christian academy.

Dr.philol., prof., Latvijas Kristīgās akadēmijas rektore, Starpdisciplinārās Pētniecības institūta direktore Latvijas Kristīgajā akadēmijā.

E-mail: rektore@kra.lv